

Młodzi w Akcji

2025/26

Krótki i praktyczny **przewodnik**
po programie

Spis treści:

WSTĘP	2
CO PRZED NAMI. Harmonogram krok po kroku	3
METODA PROJEKTU. Jak rozumiemy w CEO projekt społeczny	4
WYBÓR TEMATU PROJEKTU	
1. propozycja dla zespołów uczniowskich (artykuł lub reportaż na podstawie diagnozy lokalnej).	5
2. propozycja dla zespołów uczniowskich (kampania społeczna).	7
3. propozycja dla zespołów uczniowskich (wywiad ze świadkiem historii)	9
MATERIAŁY DO WYKORZYSTANIA W PROGRAMIE. Twoja klasa w akcji	12
FESTIWAL INTERNETOWY. Czyli jak będziemy podsumowywać projekt	14

Droga Nauczycielko, Drogi Nauczycielu,

Bardzo się cieszymy, że oferta programu Młodzi w Akcji Cię zainteresowała i że w tym semestrze będziemy mogli towarzyszyć Ci w działaniach obywatelskich z uczniami.

Ta publikacja powstała po to, aby ułatwić Ci poprowadzenie zespołu uczniowskiego w projekcie społecznym. Znajdziesz tu gotowe materiały, inspiracje i wskazówki krok po kroku. Nie musisz korzystać ze wszystkiego od razu, możesz wracać do tej publikacji wtedy, kiedy będzie Ci to potrzebne.

Udział w Młodzi w Akcji to coś więcej niż kolejne szkolne zadanie. Dzięki projektowi Twoi uczniowie realizują wymagania podstawy programowej nowego przedmiotu edukacja obywatelska i jednocześnie uczą się w praktyce, że mają wpływ na swoje otoczenie. Materiały, które przygotowaliśmy, pomogą im przejść przez każdy etap projektu społecznego i sprawią, że doświadczenie to będzie wartościowe i rozwijające zarówno dla nich, jak i dla Ciebie.

Co zyskują uczniowie:

- uczą się krytycznego myślenia i współpracy w zespole,
- przygotowują się do skutecznego działania w przyszłości,
- poznają, czym są działania obywatelskie
- i jak świadomie działać na rzecz swojego otoczenia.

Twoja rola polega na byciu przewodnikiem. Pokazujesz drogę, wspierasz i zachęcasz do samodzielnych decyzji. Reszta należy do uczniów.

W tym semestrze uczniowie mogą wybrać jedną z trzech ścieżek:

- unapisać artykuł lub reportaż,
- przeprowadzić kampanię społeczną,
- przygotować wywiady ze świadkami historii.

Każda ścieżka rozwija inne kompetencje, ale wszystkie prowadzą do tego samego celu: **budowania postawy aktywnego obywatela.**

Trzymamy kciuki za Wasze pomysły i cieszymy się, że możemy Wam towarzyszyć!

Zespół Centrum Edukacji Obywatelskiej

CO PRZED NAMI. Harmonogram krok po kroku

ETAP	KIEDY	CEL	TWOJE ZADANIA	ZADANIA UCZNIÓW	MATERIAŁY
Szkolenie i przygotowanie	pierwsza połowa października	Zapoznanie się z projektem i zaplanowanie pracy	- zapoznaj się z przewodnikiem „Projekt społeczny krok po kroku” - przejrzyj materiały i wybierz to, co będzie dla Ciebie użyteczne - rozpisz ramy czasowe w kalendarzu szkolnym - zorganizuj zespół uczniowski jak najwcześniej	- dowiadują się o projekcie - zgłaszają chęć udziału	Przewodnik po projekcie, publikacja „Projekt społeczny krok po kroku” , scenariusz zajęć o diagnozie lokalnej, karty pracy o działaniach obywatelskich
Wybór tematu	druga połowa października	Wybór jednej z trzech ścieżek tematycznych	- wprowadź uczniów w metodę projektu - przeprowadź z nimi burzę mózgów - pomóż im podjąć decyzję o wyborze tematu	- oglądają film o metodzie projektu - pracują na plakacie do uzupełniania - korzystają z kart o dezinformacji - wybierają ścieżkę działania	film „Metoda projektu” , plakat o działaniach obywatelskich, plakat do uzupełniania, karty o mechanizmach manipulacji i dezinformacji, 4 filmy krótkometrażowe z kartami pracy, infografika o fake newsach
Realizacja działań	listopad – pierwsza połowa grudnia	Przygotowanie i przeprowadzenie projektu	- pomóż uczniom w przygotowaniu planu działań - zadbaj o bezpieczeństwo i realny zakres projektu - monitoruj postępy zespołu	- pracują z kartą pracy-modelem projektu i harmonogramem - planują i realizują działania - dokumentują pracę i efekty	materiały podlinkowane w tematach projektu, karty pracy-załączniki z publikacji „Projekt społeczny Krok po kroku” , materiały tematyczne z poprzednich etapów
Festiwal internetowy	12–13 grudnia	Prezentacja efektów pracy i wymiana doświadczeń	wyjaśnij uczniom cel Festiwalu i zaproś do aktywności	- biorą udział w webinarze - rozwiązują zadania na Padlecie	Padlet
Ewaluacja	13–17 grudnia	Podsumowanie pracy i refleksja	- wypełnij krótką ankietę (link otrzymasz 13 grudnia) - przeznacz czas w klasie na ewaluację i świętowanie sukcesu	wypełniają ankietę	Formularz ewaluacyjny dla zespołów uczniowskich, formularz ewaluacyjny dla nauczycieli, drzewo ewaluacyjne z publikacji „Projekt społeczny Krok po kroku”
Dyplomy online	tydzień po zakończeniu ewaluacji	Zamknięcie projektu	- przekaż uczniom dyplomy - możesz opublikować notatkę w mediach szkolnych		

METODA PROJEKTU. Jak rozumiemy w CEO projekt społeczny

Projekt społeczny to realizowane przez grupę osób zaplanowane i celowe działanie, mające doprowadzić do pozytywnej zmiany.

Każdy z elementów projektu społecznego jest ważny: od momentu tworzenia grupy, aż po świętowanie zakończenia. Poniżej rozpisujemy poszczególne etapy:

1 Wybór uczniów i uczennic do grupy projektowej

Na początku powstaje grupa projektowa. Nie jest to cała klasa, lecz mniejszy zespół, najlepiej do 8 osób. Projekt społeczny jest otwarty dla każdego, a dobrą praktyką jest tworzenie grup międzyklasowych.

2 Stworzenie zgranego zespołu

Zespół poznaje się lub pogłębia swoje relacje. Dzięki temu łatwiej podejmować decyzje i rozwiązywać trudności. Forma integracji powinna zależeć od tego, jak dobrze uczniowie znali się wcześniej.

3 Diagnoza potrzeb

Uczniowie przyglądają się swoim potrzebom i potrzebom odbiorców projektu. Zastanawiają się, jakie mają zasoby, wybierają tematy ważne dla siebie i weryfikują swoje pomysły.

4 Wybór tematu i pomysłu

Spośród wielu pomysłów wybierają jeden. Taki, który jest realny i wnosi coś dobrego. To pierwszy moment decyzyjny zespołu.

5 Planowanie działań

Grupa rozpisuje kolejne kroki: co trzeba zrobić, kiedy i kto się tym zajmie. Powstaje jasny plan z podziałem ról. To moment określenia celu projektu: dla kogo jest działanie i jaki efekt chce osiągnąć zespół.

6 Szukanie osób chętnych do współpracy

Uczniowie szukają partnerów i sojuszników: w szkole, wśród znajomych czy lokalnych instytucjach. Współpraca daje dodatkowe możliwości. Przykładowo wsparcie finansowe, salę warsztatową czy promocję w mediach.

7 Realizacja projektu

To najbardziej intensywny etap. Uczniowie wprowadzają plan w życie, sprawdzają swoje pomysły w praktyce i gromadzą efekty.

8 Prezentacja rezultatów

Zespół pokazuje, co zrobił i czego się nauczył: przed klasą, szkołą lub społecznością lokalną.

9 Ewaluacja i refleksja

Na koniec uczniowie i nauczyciel podsumowują projekt: co się udało, co warto powtarzać, co było trudne, a co warto zrobić inaczej w przyszłości.

10 Świętowanie

Ostatni etap to docenienie wspólnej pracy. To moment, w którym każdy może poczuć satysfakcję i radość z osiągniętych rezultatów.

Więcej znajdziesz w publikacji „Projekt społeczny krok po kroku”. Koniecznie zajrzyj!
Uczniów możesz natomiast zachęcić do zajrzenia do „Ćwiczenia dla wzmocnienia”.

Poniżej znajdują się 3 propozycje projektów do przeprowadzenia w ramach programu „Młodzi w Akcji”. Proponujemy: wydrukuj dwustronie w kilku kopiach strony 5-10 i rozdaj pakiet 3 pomysłów zespołom uczniowskim, kiedy będą decydować o wyborze projektu.

Artykuł lub reportaż na podstawie diagnozy lokalnej

WYBÓR TEMATU PROJEKTU.
1. propozycja dla zespołów uczniowskich.

Cześć!

- Czy wasi dziadkowie klikają w te same newsy co wy? A może wierzą w zupełnie inne rzeczy?
- Jak zmieniłaby się atmosfera w twojej szkole, gdyby połowa uczniów zaczęła wierzyć w fałszywą plotkę?
- Czy wiecie, jak szybko jeden mem albo screen potrafi obieć całe miasto?

W tym roku nasz program krąży wokół tematu dezinformacji. Pierwsza propozycja projektu do wyboru: sprawdzicie, jakie zagadnienia dotyczące dezinformacji dla osób w waszym otoczeniu jest ważne. Następnie napiszecie artykuł lub reportaż uwzględniający badane głosy.

Cele projektu

- Zwiększycie wiedzę rówieśników i/lub osób w waszej okolicy o zagrożeniach związanych z dezinformacją.
- Pokażecie, jak można się przed nią bronić.
- Stworzycie artykuł lub reportaż pokazujący analizę wyników sondy/wywiadów nt. dezinformacji z waszymi spostrzeżeniami.

Na jakie etapy powinien składać się projekt

1. Zastanowicie się, jaki problem chcecie podjąć i zdiagnozujecie, jakie zagadnienia dot. dezinformacji są ważne i/lub zauważalne dla osób w waszym otoczeniu.
2. Opracujecie wyniki waszej diagnozy i wybieracie cel waszego reportażu.
3. Zaplanujecie Wasz projekt, spisując cel, harmonogram, poszczególne zadania.
4. Znajdziecie osoby chętne do współpracy, zarówno bohaterów, jak i osoby, które pomogą wam w samym pisaniu czy promocji.
5. Pokażecie efekty waszej pracy, zarówno w wybranym medium, jak i kolegom i koleżankom.

Inspiracje

Chcesz wiedzieć więcej o metodzie projektu?

- Obejrzyjcie krótki filmik: **„Wasz pomysł. Wasze zasady. Wasz projekt!”**
- Koniecznie zajrzyjcie do publikacji: **„Ćwiczenia dla wzmocnienia”**.
- Zajrzyjcie do publikacji: **„Projekt społeczny krok po kroku”**.

Chcesz wiedzieć więcej o tym jak napisać reportaż?

- **„Jak napisać reportaż”**, Angelika Kuźniak.
- **„Jak opowiedzieć dobrą historię”**, Jarosław Kopeć.
- **„Młody obywatel rozmawia”**, Katarzyna Grubek, Kuba Radzewicz, Ewa Stokłuska.

Instrukcja krok po kroku

1. Diagnoza ważnego tematu

To pierwszy krok, w którym zbieracie informacje. Zaczynajcie od przygotowania się – dowiedzcie się więcej o dezinformacji, żeby umieć zadać trafne pytania. W zespole przeprowadźcie burzę mózgów: kogo chcecie zapytać, jakie pytania zadać, w jaki sposób to zrobić. Spiszcie pierwsze propozycje pytań i wybierzcie formę badania.

Możecie skorzystać z kilku sposobów:

- **sonda uliczna** – krótkie pytania zadawane osobom spotkanym w przestrzeni publicznej,
- **ankieta wśród rówieśników** – może być anonimowa, wtedy łatwiej o szczere odpowiedzi; możecie ją przeprowadzić także ustnie, tłumacząc rozmówcom cel pytań,
- **wywiady z dorosłymi z doświadczeniem** – wybierzcie 2–3 osoby, które mają wiedzę o dezinformacji i potrafią ciekawie opowiadać; zapytajcie, z jakimi problemami się spotykają, jak się one zmieniają i co obecnie budzi ich największe obawy,
- **spacer badawczy** – wybierzcie miejsce, które tętni życiem, np. osiedle, rynek, bibliotekę, centrum lokalnej aktywności; obserwujcie otoczenie i zwracajcie uwagę na napisy, plakaty czy vleпки, a przy okazji rozmawiajcie z napotkanymi osobami.
- **Analiza lokalnych i szkolnych mediów** – sprawdźcie, o czym piszą lokalne portale, czy osiedlowe grupy w mediach społecznościowych. Poszukajcie treści, które szybko się rozchodzą, wywołują emocje lub komentarze. Warto porównać, które źródła budzą największe zaufanie, a które wątpliwości.
- **Inne pomysły**, które przyjdą wam na myśl :) Nie ograniczajcie się i eksperymentujcie!

Podczas badań pamiętajcie, żeby zbierać odpowiedzi rzetelnie. Notujcie je w formie cytatów lub nagrywajcie (za zgodą rozmówcy). Ważne, aby nie oceniać ani osób odpowiadających, ani ich wypowiedzi. Jeśli ktoś poda wam informację, którą uznacie za fałszywą, po prostu jej nie wykorzystujcie. Starajcie się też formułować pytania krótko i prosto, tak aby każdy mógł łatwo zrozumieć, o co wam chodzi.

2. Opracowanie wyników

Po zebraniu materiału przychodzi czas na analizę. Sprawdźcie, ile osób odpowiedziało na wasze pytania, wypiszcie najczęściej pojawiające się odpowiedzi i cytaty. Zwróćcie uwagę na różnice i podobieństwa między wypowiedziami. Na tej podstawie przygotujcie krótki raport z wnioskami. Zastanówcie się, który temat jest dla was i waszych rozmówców najważniejszy i wart opisanie.

3. Planowanie projektu

Na bazie diagnozy wybierzcie cel artykułu lub reportażu. Zastanówcie się, jaki efekt chcecie osiągnąć i jak ma wyglądać końcowy materiał. Spiszcie kolejne kroki, ustalcie harmonogram i podzielcie się zadaniami. Pamiętajcie, aby brać pod uwagę swoje talenty, zainteresowania i chęć nauczania się czegoś nowego.

4. Współpraca

Zastanówcie się, kto może wam pomóc. Mogą to być bohaterowie waszego artykułu, lokalni eksperci, nauczyciele albo dziennikarze. Ciekawym pomysłem może być zorganizowanie warsztatów dziennikarskich z udziałem reportera czy reporterki – to wsparcie merytoryczne i nowe kontakty. Warto też odezwać się do lokalnych mediów: portali, gazet czy radia, aby opublikować artykuł albo opowiedzieć o waszych wnioskach. Dzięki temu wasz projekt dotrze do większej liczby osób.

5. Prezentacja efektów

Na koniec zaprezentujcie swoją pracę. Możecie opublikować je w szkolnej gazetce, na stronie szkoły, w lokalnym portalu albo mediach społecznościowych. Postarajcie się, żeby wasz materiał był szerzej udostępniany – np. przez bibliotekę, dom kultury czy lokalne instytucje. Możecie opowiedzieć o projekcie w radiu albo zaproponować, aby omówić go na lekcji języka polskiego. Do promocji podejście kreatywnie – im ciekawsze pomysły, tym większy zasięg.

Dokumentacja w portfolio

- kopia opublikowanego materiału (tekst, nagranie, link),
- notatki i źródła, z których korzystaliście,
- korespondencja z redakcją lub osobą odpowiedzialną za publikację,
- opis własnych refleksji po publikacji.

Powodzenia! Trzymamy za was kciuki.

A jeśli chcecie, możecie swój gotowy artykuł podesłać na adres mailowy paulina.pekalska@ceo.org.pl

Cześć!

- Czy wiecie, jak odróżnić prawdziwą informację od zmanipulowanej?
- Jak reagujecie, gdy ktoś w twojej klasie powtarza coś, co brzmi podejrzanie?
- Co mogłoby pomóc waszym rówieśnikom zachować spokój i odporność, gdy wszędzie wokół pojawiają się sprzeczne wiadomości?

W tym roku wasze projekty krążą wokół tematu dezinformacji. Jedną z propozycji jest kampania społeczna, którą przygotujecie dla waszej szkoły lub lokalnej społeczności.

Cele projektu

- Zwiększycie świadomość rówieśników i mieszkańców na temat tego, jak chronić siebie i innych przed dezinformacją.
- Nauczycie innych analizować media pod kątem prawdziwości i rozpoznawać zagrożenia manipulacją.
- Pokażecie, jak budować odporność psychiczną na fałszywe treści.
- Przeprowadzicie kampanię społeczną pokazującą, jak radzić sobie z dezinformacją i nieprawdziwymi informacjami.

Na jakie etapy powinien składać się projekt

1. Zastanowicie się nad problemem, którym chcecie się zająć i przeprowadźcie jego diagnozę.
2. Opracujecie wyniki waszej diagnozy i wybierzecie główny temat oraz formę kampanii.
3. Zaplanujecie Wasz projekt, spisując cel, harmonogram, poszczególne zadania.
4. Znajdziecie osoby chętne do współpracy, zarówno w waszej szkole, jak i poza szkołą.
5. Przeprowadzicie kampanię i pokażecie jej efekty innym.

Inspiracje

Chcesz wiedzieć więcej o metodzie projektu?

- Obejrzyjcie krótki filmik: **"Wasz pomysł. Wasze zasady. Wasz projekt!"**
- Koniecznie zajrzyjcie do publikacji: **„Ćwiczenia dla wzmocnienia”**.
- Zajrzyjcie do publikacji: **„Projekt społeczny krok po kroku”**.

Chcesz wiedzieć więcej o tym jak przeprowadzić kampanię społeczną?

- **Młodzi w Akcji Refleksja**, Anna Mitura, Martyna Sędek, Aleksandra Czetwertyńska. Zobacz: ETAP III – POZNANIE TEMATYKI KAMPANII SPOŁECZNYCH.
- **Z(a)maluj na lokalnie**, Cezary Hunkiewicz, Agnieszka Jarmuł.
- **Lokalni architekci**, Piotr Skrzypczak.

Instrukcja krok po kroku

1. Diagnoza tematu

Pierwszym krokiem jest zebranie informacji potrzebnych do zaplanowania kampanii. Sprawdźcie, czym jest dezinformacja i zastanówcie się, jakie problemy związane z dezinformacją widać w waszej szkole lub okolicy. Przeprowadźcie krótkie badanie (rozmowy, ankietę czy sondę. Więcej powyżej, w opisie artykułu/reportażu), żeby sprawdzić, co najbardziej doskwiera waszym rówieśnikom i co wymaga nagłośnienia.

2. Opracowanie wyników i określenie celu

Po zebraniu materiału przychodzi czas na analizę. Sprawdźcie, ile osób odpowiedziało na wasze pytania, wypiszcie najczęściej pojawiające się odpowiedzi i cytaty. Zwróćcie uwagę na różnice i podobieństwa między wypowiedziami. Na tej podstawie przygotujcie krótki raport z wnioskami. Zastanówcie się, który temat jest dla was i waszych rozmówców najważniejszy i wart odniesienia się w kampanii. Ustalcie, co dokładnie chcecie osiągnąć: jaki cel ma mieć wasza kampania i jaką zmianę chcecie wprowadzić.

3. Dobór formy kampanii i planowanie projektu

Kiedy macie już temat i cel kampanii, dopasujcie do niego formę działania. Zastanówcie się, jak najłatwiej dotrzeć do osób, które chcecie przekonać i co będzie dla nich ciekawe, zrozumiałe i angażujące.

Propozycje pomysłów na kampanię:

- **plakaty i grafiki** rozwieszone w szkole, bibliotece, domu kultury czy w lokalnych kawiarniach,
- **posty i rolki** w mediach społecznościowych szkoły albo samorządu uczniowskiego,
- **akcja w centrum miasta** – happening, flashmob albo inne działanie w popularnym miejscu,
- **oddolne ambasadorstwo** – osoby z klasy czy szkoły prowadzące miniwarsztaty albo pogadanki, stoisko informacyjne podczas szkolnego wydarzenia, festynu lub lokalnego pikniku.
- **kampania w grach online** – symboliczne konstrukcje, interaktywne zadania i... inne. Wy znacie najlepiej możliwości, które oferuje np. Minecraft :),
- **akcje w codziennym życiu szkoły** – np. „dzień bez fake newsa” albo zakładki do książek z prostymi zasadami fact-checkingu,
- **cyfrowy storytelling** – krótki film, podcast albo InstaStories z jedną mocną historią,
- **partycypacyjne działania** – np. mural projektowany wspólnie przez całą szkołę.

Na koniec spiszcie kolejne kroki, ustalcie harmonogram i podzielcie się zadaniami. Zastanówcie się, kto za co odpowiada, jakie macie zasoby i kogo możecie poprosić o wsparcie. Dobrze przygotowany plan ułatwia działanie i pozwala uniknąć chaosu.

4. Współpraca

Zastanówcie się, kto może wam pomóc w przygotowaniu i promocji kampanii. Sojusznikami mogą być osoby, grupy, firmy lub instytucje, które zyskają coś od współpracy, np. satysfakcję z udziału w ważnym projekcie, rozgłos lub możliwość promocji.

Warto:

- wybrać ambasadorków kampanii – osoby znane w lokalnym środowisku, wspierające prawa dzieci i młodzieży;
- poprosić o wsparcie dyrektorów instytucji i media lokalne, które pomogą w promocji;
- w przypadku wrażliwych lub trudnych tematów poszukać ekspertów (pedagog, psycholog itp.), którzy doradzą, jak bezpiecznie i rzetelnie przedstawić problem.

Dobrze dobrani sojusznicy i eksperci zwiększają zasięg kampanii i jej wiarygodność.

5. Prezentacja efektów

Na koniec pokażcie w waszych kanałach komunikacji (strona szkoły, Instagram projektu, Facebookowa grupa Waszego miasta, itp.), co udało wam się osiągnąć. Możecie:

- podsumować dane: ile osób wzięło udział, zobaczyło materiały, zareagowało lub przekazało dalej,
- podziękować odbiorcom i sojusznikom,
- opisać, co wspólnie udało się zmienić lub uświadomić w społeczności,
- przygotować krótką prezentację albo galerię zdjęć,
- zaprezentować krótki filmik-relację.

Takie podsumowanie pokazuje efekty, wzmacnia zaangażowanie i inspiruje innych do działania.

Dokumentacja w portfolio

- Zrób zdjęcia lub nagraj film z przebiegu akcji.
- Zachowaj plakaty, ulotki lub materiały promocyjne.
- Zapisz liczbę uczestników i zebranych darów/środków.
- Sporządź krótkie sprawozdanie z realizacji – opisz, co zrobiliście, jakie były efekty i jakie wnioski wyciągnęliście.
- Zbierz opinie uczestników lub odbiorców (np. w formie krótkich wypowiedzi lub komentarzy).

Powodzenia! Trzymamy za was kciuki.

A jeśli chcecie, możecie swój gotowy artykuł podesłać na adres mailowy paulina.pekalska@ceo.org.pl

Cześć!

- Czy wasi dziadkowie albo rodzice opowiadali wam kiedyś, że w gazetach czy telewizji pojawiały się wiadomości, którym nikt nie ufał?
- Czy zastanawialiście się, jak propaganda w PRL czy w latach 90. wpływała na codzienne życie zwykłych ludzi?
- A jak myślicie, czym różni się dezinformacja z tamtych czasów od fake newsów, które widzicie dziś w mediach społecznościowych?

W tym roku możecie przeprowadzić wywiady ze świadkami historii, czyli z osobami, które pamiętają różne epoki manipulacji informacją. Możecie też porozmawiać z osobami, które dziś doświadczają propagandy (np. uchodźcy z Ukrainy, lokalni aktywiści), by porównać mechanizmy, język i skutki dezinformacji. Z ich opowieści stworzycie materiał: wystawę, tekst, podcast albo film.

Cele projektu

- poznać, jak zmieniały się narzędzia i przekazy manipulacji w różnych okresach;
- porównać doświadczenia świadków z obserwacjami współczesnych fake newsów;
- przygotować i upublicznić materiał (wystawa, artykuł, podcast, wideo), który uczyni te obserwacje zrozumiałymi dla innych.

Na jakie etapy powinien składać się projekt

1. Wybierzecie cel waszego projektu i zastanowicie się nad tematem waszego wywiadu.
2. Znajdziecie osobę, z którą przeprowadzicie rozmowę, szczegółowo przygotujecie się do tej rozmowy i ją udokumentujecie.
3. Przeanalizujecie zebrany materiał i zgromadzicie dodatkowe źródła.
4. Zaprezentujecie waszą pracę w wybranej przez was formie.

Inspiracje

Chcesz wiedzieć więcej o metodzie projektu?

- Obejrzyjcie krótki filmik: **"Wasz pomysł. Wasze zasady. Wasz projekt!"**
- Koniecznie zajrzyjcie do publikacji: **„Ćwiczenia dla wzmocnienia”**.
- Zajrzyjcie do publikacji: **„Projekt społeczny krok po kroku”**.

Chcesz wiedzieć więcej o tym jak przeprowadzić rozmowę?

- Koniecznie zajrzyjcie do publikacji **„Opowiem ci o wolnej Polsce”**,
- Sprawdźcie:
- czym jest reportaż multimedialny w **„Charakterystyka reportażu multimedialnego”**, Joanna Dzikowska,
- **„Jak stworzyć podcast?”**, Dominika Panfil.

Instrukcja krok po kroku

1. Wybór tematu i celu waszego projektu

Zacznijcie od krótkiego, rzeczowego pytania: co dokładnie chcecie pokazać i dlaczego? Zamiast szerokiego hasła wybierzcie jeden konkretny wątek: wydarzenie, miejsce, osobę lub zjawisko. To pomoże wam zaplanować badania i utrzymać pracę w ramach czasowych projektu. Pomyślcie, czy chcecie skupić się na doświadczeniach z PRL, na przemianach lat 90., na początkach internetu albo może na współczesnych doświadczeniach związanych z rosyjską propagandą (rozmowy z osobami z Ukrainy, uchodźcami, aktywistami). Zawężenie tematu od szczegółu do ogółu ułatwi wam wybór pytań i materiałów źródłowych.

2. Planowanie projektu

Sformułujcie jasne cele (np. „pokazać mechanizmy propagandy na przykładzie X”), a potem rozpiszcie zadania w czasie: kto robi research, kto kontaktuje świadka, kto odpowiada za technikę, kto za promocję. Ustalcie realistyczny harmonogram i punkty kontrolne. Po każdym etapie zatrzymajcie się na krótką ewaluację i poprawcie plan, jeśli trzeba. Pamiętajcie o zasobach: sprzęt, miejsce, pomoc eksperta (pedagog, muzealnik, dziennikarz) i budżet na wydruk czy transport.

3. Znalezienie świadka historii

Szukajcie u źródeł: w rodzinie, sąsiadach, wśród nauczycieli, w lokalnych organizacjach kombatanckich, muzeach, w grupach społecznościowych. Jeśli chcecie porównać starsze formy dezinformacji z obecną propagandą, pomyślcie o rozmowie z osobami, które dziś doświadczają tej propagandy (uchodźcy, aktywiści, przedstawiciele organizacji pomocowych). Przy pierwszym kontakcie bądźcie taktowni: napiszcie SMS/e-mail lub zadzwońcie, wytłumaczcie cel projektu i dajcie osobie czas na decyzję

4. Przygotowania do spotkania

- **Research merytoryczny:** przeczytajcie krótko o wydarzeniach i kontekście, przygotujcie słownik pojęć (żeby móc w razie potrzeby doprecyzować terminologię rozmówcy).
- **Kwestionariusz:** ułóżcie zestaw otwartych pytań — zaczynajcie od prostych, pamięciowych pytań („Jak pan/i pamięta tamte dni?”), potem przechodźcie do szczegółów. **Zgody i formalności:** przygotujcie wzór zgody na nagranie i publikację. Uzgodnijcie z rozmówcą zakres wykorzystania materiału (publikacja, wystawa, internet).
- **Sprzęt i backup:** sprawdźcie dyktafon/mikrofony, baterie, karty pamięci i zapasowe urządzenie do nagrywania. Przygotujcie notatnik i długopis. Ustalcie miejsce spotkania: ciche, wygodne, z dobrym oświetleniem.

5. Spotkanie i omówienie wywiadu

- **Przebieg spotkania:** przywitajcie się, przedstawcie cel, powtórzcie zgodę na nagranie i publikację, zaproponujcie przebieg (czas, przerwy). Stosujcie pytania otwarte, słuchajcie uważnie i dawajcie czas na odpowiedź. Cisza bywa produktywna. Poproście o pokazanie pamiętek lub zdjęć, które mogą ilustrować opowieść.
- **Etyka i szacunek:** nie oceniacie, nie przerywajcie, nie komentujcie osądzająco.
- **Archiwizacja i transkrypcja:** po spotkaniu jak najszybciej skopiujcie nagrania na dwa nośniki i zróbcie transkrypcję, możecie skorzystać z narzędzi AI. To ułatwi analizę i zabezpieczy materiał.
- **Omówienie i analiza:** na spotkaniu zespołu przeczytajcie transkrypty, wyodrębnijcie mocne cytaty i fragmenty pokazujące mechanizmy manipulacji w konkretnych epokach. Zanotujcie, czego wam jeszcze brakuje, może trzeba wrócić z dodatkowymi pytaniami.

Po spotkaniu, oprócz wyboru cytatów i fragmentów, spróbujcie zestawić relację świadka z innymi źródłami: artykułami, podręcznikami, publikacjami historycznymi czy nagraniami w archiwach. Dzięki temu zobaczycie, co jest indywidualnym wspomnieniem, a co częścią szerszego zjawiska. Waszym zadaniem nie jest napisanie biografii rozmówcy, ale wpisanie jego doświadczenia w większy kontekst społeczny i historyczny. Takie porównanie sprawi, że wasza praca będzie rzetelna i wiarygodna, a jednocześnie ciekawsza dla odbiorców.

6. Prezentacja efektów

Wybierzcie formę prezentacji (stacjonarną lub online) i pokażcie historię, którą odkryliście, w sposób wizualny, intrygujący i ciekawy. Niech Wasza opowieść przyciąga uwagę, pobudza wyobraźnię i zostaje w pamięci odbiorców. Możecie to zrobić poprzez:

- wystawę,
- artykuł lub reportaż,
- podcast/nagranie audio,
- wideo.

Dokumentacja w portfolio

- lista pytań do rozmowy i inne notatki, które pomogły Ci się przygotować,
- zdjęcie ze spotkania (jeśli możliwe),
- nagranie audio lub wideo z wywiadu,
- spisane lub opracowane wypowiedzi rozmówcy,
- spisana Twoja refleksja po rozmowie,
- artykuł lub inna forma prezentacji efektów, które powstały na podstawie rozmowy.

Powodzenia! Trzymamy za was kciuki.

A jeśli chcecie, możecie swój gotowy artykuł podesłać na adres mailowy paulina.pekalska@ceo.org.pl

Twoja klasa w akcji

W każdym etapie projektu znajdziesz coś, co ułatwi wam działanie. Niektóre rzeczy możesz wykorzystać od razu, inne wtedy, gdy poczujesz, że to najlepszy moment.

Start

- **Przewodnik „Projekt społeczny krok po kroku”**

Twoja mapa, do której możesz wracać w każdej chwili.

Inspiracja

- **Krótki film o metodzie projektu**

To 4 minutowy filmik pokazujący po kolei etapy projektu do wyświetlania w klasie.

Warto pokazać go zespołom uczniowskim na samym początku, aby zobaczyli, co przed nimi.

- **Plakat o działaniach obywatelskich**

Plakat pokazujący w obrazowy sposób wszystkie działania obywatelskie zapisane w podstawie programowej. Można wydrukować i zawiesić w klasie w celu inspiracji, wykorzystać razem z kartami o działaniach obywatelskich i przy omawianiu tworzenia portfolio.

- **Infografika o fake newsach**

Infografika w formie plakatu, którą można wydrukować i zawiesić w przestrzeni szkolnej w celu edukacyjnym.

- **Karty pracy o działaniach obywatelskich**

Ułatwią uczniom poznanie, wymyślenie i zaplanowanie własnych aktywności oraz prawidłowe udokumentowanie ich w portfolio.

Wybór tematu

- **Karty o mechanizmach manipulacji i dezinformacji**

Materiał edukacyjny pomagający poznać i zrozumieć częste błędy poznawcze i logiczne prowadzące do manipulacji i dezinformacji.

- **4 filmy o dezinformacji z kartami pracy**

Zachęcamy do wybrania jednego filmu z propozycją ćwiczenia, który pomoże uczniom wybrać jedną ze ścieżek tematycznych i osadzić się w temacie.

Filmy są dostępne w Zasobach filmowych CEO. Zarejestruj się pod linkiem:

zapisy.ceo.org.pl/activity/1334/overview.

Po rejestracji filmy będą dostępne na Twoim koncie na platformie **kursy.ceo.org.pl**.

Karty pracy są dostępne do pobrania pod filmami.

„HISTORIE O NĘKANIU” - reż. Eef Hilgers

Holandia 2018, 16 min

Przezywanie, wyśmiewanie, nękanie w mediach społecznościowych – tak wygląda dziś rzeczywistość wielu dzieci, w tym trzynastoletniej Rosalie. Atakowana w sieci dziewczynka nie obraża się na internet, tylko właśnie w nim szuka wsparcia. Prowadząc wirtualne rozmowy z rówieśnikami, którzy mają podobne doświadczenia, próbuje lepiej zrozumieć, co ją spotyka, i uwolnić się od poczucia zagrożenia we własnym domu. Film rozgrywa się w czterech ścianach sypialni Rosalie, a jednocześnie w wielu innych miejscach. Pogłębia tym samym nasze zrozumienie sieci, będącej oknem na świat, i stawia pytania o to, jak uczynić wyglądanie przez to okno bezpiecznym.

Twoja klasa w akcji.

„SZLACHETNA PRAWDA” - reż. Tia Salisbury
Wielka Brytania 2020, 15 min

Aktywistka Fawn wychodzi ze swoimi alternatywnymi przekonaniami na ulice. Rozmawia z ludźmi, usiłując przekonać ich, że świat wygląda zupełnie inaczej, niż się wszystkim wydaje. Pojawiający się przypadkiem znajomi dziewczyny z przeszłości uświadamiają nam, że kiedyś była ona zupełnie inną osobą, a za jej nowymi, radykalnymi poglądami musi kryć się jakaś historia. Dlaczego teraz Fawn głosi teorie spiskowe i jaką potrzebę realizuje, zaprzeczając faktom naukowym?

„TARGET” - Antti Heikki Pesonen
Szwecja 2019, 8 min

Arto czeka na swoją żonę i dziecko w samochodzie. Po powrocie ze sklepu mówią mu, że nieznajomy mężczyzna ich zaczepiał. Arto postanawia wziąć sprawę w swoje ręce i planuje nakręcić film, aby napiętnować mężczyznę w mediach społecznościowych.

„KRADZIEŻ” - Kerry Skinner, Stewart Alexander
Wielka Brytania 2018, 8 min

Beztroski świat małej dziewczynki, w którym królują lodziarnie i place zabaw, zostaje zburzony, gdy ktoś kradnie jej ukochany rower. Bohaterka może albo pogodzić się z tym faktem, albo zawałczyć o swoje. Wybiera tę drugą opcję i rusza w pogoń za złodziejem – wielkim człowiekiem.

- **Plakat do uzupełniania (pomoc przy burzy mózgów)**

Plakat porządkujący pierwszą burzę mózgów. Można z niego skorzystać na etapie przed diagnozą, aby na etapie diagnozy sprawdzić swoje intuicje co do pomysłu.

Działanie (praktyka)

- **Scenariusze zajęć o partycypacji uczniowskiej**

Scenariusze lekcji zgodne z podstawą programową edukacji obywatelskiej. Podczas zajęć uczniowie i uczennice odkrywają znaczenie diagnozy w działaniach społecznych i uczą się zadawać pytania oraz obserwować otoczenie.

- **Gra RPG**

Zostanie udostępniona po festiwalu. Pokazuje, jak można działać obywatelsko w praktyce na konkretnych przykładach i pozwala wcielenie się w role i sytuacje, w których można działać obywatelsko.

FESTIWAL INTERNETOWY.

Czyli jak będziemy podsumowywać projekt.

Ostatnim elementem programu jest **Festiwal Internetowy**, czyli dwudniowe wydarzenie online, które podsumuje pracę zespołów uczniowskich i pozwoli im zobaczyć, jak podobne projekty realizowano w innych szkołach.

W trakcie festiwalu uczniowie i uczennice:

- wezmą udział w interaktywnym webinarze, który pogłębi temat dezinformacji i wprowadzi do dalszych działań,
- rozwiążą zadania na Padlecie związane z efektami ich pracy projektowej, działaniami obywatelskimi i radzeniem sobie z dezinformacją,
- przejdą przez krótką ewaluację podsumowującą ich udział w programie.

Dla 20 szczególnie zaangażowanych zespołów przewidziane są nagrody.

Zachęcamy, aby wykorzystać je do zorganizowania spotkania świętującego efekty projektu.

Harmonogram Festiwalu

Dzień 1

- obowiązkowy webinar dla uczniów i uczennic,
- otwarcie Padletów z zadaniami, możliwość rozpoczęcia pracy nad zadaniami.

Dzień 2

- kontynuacja pracy na Padletach,
- zamknięcie Padletów,
- ogłoszenie zespołów nagrodzonych (mailowo).

Szczegółowe informacje takie jak regulamin, linki i rekomendacje dotyczące nagrody prześlemy z początkiem grudnia.

Kilka praktycznych wskazówek

- Webinar może odbywać się w godzinach lekcyjnych. Warto pomóc uczniom i uczennicom w udziale, np. zwalniając ich z innych zajęć na czas spotkania.
- Dobrze, aby cały zespół był w jednym pomieszczeniu podczas webinaru i pracy na Padlecie. To zmniejsza ryzyko niepożądanych wpisów na czacie/padlecie i ułatwia współpracę.
- Zachęćcie uczniów, żeby od razu po lekcjach zajęli się zadaniami festiwalowymi. Najlepiej, jeśli pracują nad nimi razem, ponieważ wtedy łatwiej utrzymać spójność i sens pracy grupowej. Jeśli zostawią to na później, inne obowiązki mogą im to utrudnić.
- Postarajcie się wytłumaczyć uczniom, że warto korzystać z własnej wiedzy i wyobraźni, a nie z narzędzi typu ChatGPT. W tym programie nie ma złych odpowiedzi, a dobre są te, które są twórcze i autorskie. Łatwo rozpoznamy treści generowane przez AI i możemy ich nie zaakceptować.
- Podczas festiwalu ważne jest, żeby to uczniowie byli autorami treści. Rola nauczyciela sprowadza się do organizacyjnego wsparcia i czuwania, by praca przebiegała w dobrej atmosferze.

Autorzy:

Zespół Centrum Edukacji Obywatelskiej

Nadzór merytoryczny:

Paulina Pękalska

Opracowanie graficzne:

Kinga Kurach

Patronat honorowy

Program „Młodzi w akcji” (edycja 2025/2026) realizowany jest w ramach projektu „Młodzi Obywatele w Akcji”, finansowanego ze środków Ministra Edukacji Narodowej w ramach programu „Młodzi Obywatele”.

Chcesz wiedzieć więcej o ofercie CEO?

Zaobserwuj!

 facebook.com/fundacjaCEO
 instagram.com/centrum_educacji_obywatelskiej/

